

VALTERI MÖRTTINEN

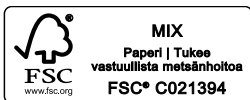
SEMMARIT

35 ENSIMMÄISTÄ VUOTTA

DOCENDO

SEMMARIT KIITTÄÄ
PUOLISOITA, PERHEITÄ,
TEKNIIKKAA, FANEJA, YLEISÖÄ JA
YHTEISTYÖKUMPPANEITA.

Ensimmäinen painos

Copyright © Valteri Mörttinen ja Docendo 2025

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kansi ja taitto: Jarkko Lemetyinen / Katse Design

ISBN: 978-952-850-206-7

Painettu EU:ssa.

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@docendo.fi

VALTERI MÖRTTINEN

SEMMARIT

35 ENSIMMÄISTÄ VUOTTA

DOCENDO

SISÄLLYS

KIRJAILIJAN ESIPUHE 7

PROLOGI

HULLUN HOMMAA 10

LUKU I

ALUSSA OLI TIMO

Vuodet 1989–1992 17

LUKU II

KUKA ON TUO MIES?

Vuodet 1992–1995..... 57

LUKU III

AIKAMOINEN VONKALE

Vuodet 1995–1998..... 95

LUKU IV

LÄNNEN ÄÄRIIN

Vuodet 1998–2004 151

LUKU V

PANKKI RÄJÄHTÄÄ... JA KOKOAA ITSENSÄ
Vuodet 2004–2009 201

LUKU VI

KOVAA PELIÄ PEKINGISSÄ
Vuodet 2009–2015 255

LUKU VII

PIMEYDESTÄ VALOON
Vuodet 2015–2019 307

LUKU VIII

NIPPU SOKRAATTISIA
AJATUKSIA DEMOKRATIASTA
SEMMAREIDEN TAPAAN
Vuodet 2019–2024..... 343

KIRJAILIJAN ESIPUHE

Maailma on täynnä kertomisen arvoisia tarinoita. Joten sillä hetkellä, kun tuttu kustantaja kertoi haluavansa tehdä kirjan Seminaarinmäen mieslaulajista, en epäröinyt hetkeäkään. Kysyin välittömästi: ”Minkä helvetin takia?”

Luonnevikainen taide-elitisti kirjoittamassa kansanviihdesensaatiosta kuulosti ajatuksenakin epätoivoiselta.

Toisaalta olin epätoivoinen. Päätin harkita työhön tarttumista. Oli lapsi tulossa, enkä osaa oikeitakaan töitä, joten vaihtoehdot olivat vähissä.

Kun tapasin yhtyeen, rakastuin.

Näin edessäni 18 miehen joukon, joka oli rakentanut kokonaisen kulttuuri-ilmion tyhjästä, kerännyt ympärilleen kulttimaisen faniyhteisön ja kiertänyt näyttämöitä kolmessa maanosassa. Silti kaltaisteni nirsoimpien kaupunkilaisten keskuudessa koko nimi Semmarit oli lähestulkoon unohtunut.

Ja mikä parasta, sain tapaamisessamme kuulla, että yhtye oli alusta lähtien omaksunut järjettömimmän koskaan kohtaamani toimintaperiaatteen: demokratian.

Sen kokoluokan erehdys yhteisön keskinäisenä filosofiana lupasi kaikkea herkullista riittämiin: ristiriitoja, kummelluksia, luomisen tuskaa, nousuja ja laskuja. En viitsinyt edes yrittää peitellä, kuinka paljon lopulta halusinkaan kirjan kirjoittaa.

Sykkivä *man crush* 18:aa keski-ikäistä keskisuomalaisvai-kuttajaa kohtaan laittoi minut sukeltamaan 35 vuoden suohon täynnä toisistaan poikkeavia, sekavia ja vaihtelevalla

menestyksellä muistettuja tarinoita. Se kannusti kahlaamaan lehtiarkistoja, katsomaan pahasti mukavuusalueeni ulkopuolelle rajautuvaa suomalaista tv-komediaa ja keräämään kymmeniä tunteja haastattelunauhaa, jota piti sen jälkeen purkaa ja analysoida kymmeniä tunteja, jotta tarinansirpaleiden palapelin sai koottua. Ja jollakin oudolla tavalla se kaikki oli suunnattoman nautinnollista.

Lopputuloksesta tuli onneksi kaiken työn arvoinen. Tai niin tässä kohtaa ainakin pitää sanoa, koska markkinointistandardit sanelevat. Totuus on, että lopputuloksen arvon voi ja saa päättää ainoastaan teoksen lukija. Tekijöiden omalla mielipiteellä on jokuinkin saman verran arvoa kuin sillä vedenpintaa vasten läitisevällä hevosentuotteella.

Lue siis, mitä seurasi siitä, kun juureton satiirikko, jolle kaikki pientäkin kansansuosiota herättävä on yhteiskuntaa tyhmentävää roskaa, rakastui maanläheiseen jyväskyläläiseen kulttuuri-instituutioon, jolle oman yleisön viihdyttäminen jopa ilman palkkaa on ollut päämäärinä suurin ja pyhin.

Jos et ole tuotteeseen tyytyväinen, tee kuten tosimies ja vikise asiasta netissä.

Ennen sitä haluan kuitenkin kiittää. Haluan kiittää yhteisesti kaikkia semmareita, niin entisiä kuin nykyisiäkin, ja vaikka nimen kiitos lähenteleekin silkkaa halveksuntaa, en voi muutakaan, koska olen jo ylittänyt käsikirjoitukselle asetetun merkkirajan.

Tämän sanottuani kiitän vielä muutamaa henkilöä: kiitos Markus Paanaselle, joka toimit elintärkeänä viestimiehenä ja diplomaattina yhteen ja kirjailijan välillä; kiitos Jyrki Vihriälälle, Pasi Niemelälle ja Turkka Saarikoskelle, jotka otitte vastuun välttämättömistä tukitoiminnoista; kiitos Jussi Oksalalle jo ihan pelkästään siitä, että olet Jussi Oksala; ja kiitos perustaja Timo Turtiaiselle,

joka pohjattomalla muistillasi ja omistautuneella esiluvullasi annoit lihaa niihinkin tarinoihin, joilla oli vaara jäädä luurangoiksi.

Kiitokset kaikille muillekin, jotka annoitte haastatteluita ja taustatietoa kirjaa varten. Nimenne löytyvät kyllä tarinan varrelta.

Kiitos myös kustannustoimittajalleni Johannes Silvennoiselle, jonka murhaamista en suunnitellut kertaakaan työskentelymme aikana. Kiitos kustantaja Harri Simolalle luottamuksesta, ja kiitos mesenaatti Tuomas Marjamäelle, joka otat asiaksesi pelastaa urani joka kerta, kun olen itse ajanut sen päin puuta.

Joten. Tämä kirja on Seminaarinmäen mieslaulajien tarina. Taltio vähemmän siitä, miten asiat menivät, ja enemmän siitä, miten ne koettiin. Jyväskylän yliopiston käytäviltä maailmalle ponnistaneen omalaatuisen musiikki- ja lavataidehankkeen kaikki vaiheet siinä muodossa, jossa ne (ainakin kirjailijan ja tarinan sankareiden oman käsityksen mukaan) tapahtuivat.

Helsingissä 8. tammikuuta 2025

Valtteri Mörntinen

PROLOGI

HULLUN HOMMAA

***Tapahtui Jyväskylässä ja
sen lähistöllä joskus kesällä 2024.
Hatarista muistikuvista huolimatta
tarina on totta. Pääosin.***

Kahdensantoista miestä istuu hiljaa ringissä kesämökillä jossain päin Keski-Suomea. Heidän musiikkityylinsä on *a cappella* – vailla soittimia – mutta session tunnelma on käynyt niin kireäksi, että jouset ovat katkenneet.

”*Kumbayaa, my lord, kumbayaa*”, he alkavat laulaa ja ottavat toisiaan kädestä.

Kun kappale päättyy, kuoronjohtaja Reima Viitala kysyy pehmeällä, lähes meditatiivisella äänellään: ”No niin, ovatko kaikki taas kavereita? Jatketaanko biisintekoa?”

Hän nojaa polviinsa yllään sama kulunut villapaita, josta on tullut hänen univormunsa, ja harkitsee seuraavia lauseitaan. 35 vuotta roolissa on opettanut erityisesti sen, mitä ei kannata sanoa tai tehdä.

Tuona aikana kuoro on kokeillut monenlaisia työtapoja kasvattaessaan tuotantoaan, johon kuuluu toistaiseksi kaksitoista pitkäsoittoa, yksi kokoelma, yksi EP, tusinoittain sinkkuja, pari laulukirjaa ja läjä kirjavia videotaltiointeja. Biisejä on satoja. Sen tarkemmin ei tiedetä, sillä läheskään kaikkia ei ole äänitetty. Monia kappaleista esitetään vaihtelevasti konserteissa, kun taas jotkut on tapettu heti niiden synnyttyä. Roskakorien pohjalle on jäänyt läjäpäin kultaa, jota kukaan ei tule koskaan löytämään.

Kuoro on joutunut kehittämään toinen toistaan luovempia keinoja kehitellä ja karsia jäsentensä kokoamia teoksia ja aihioita. Yksi metodeista oli nimeltään Euroviisut, toinen puolestaan Hullusika. Tuorein tunnetaan Pökälelaarina. Kaikissa metodeissa tarkoitus on sama: valita kahdeksantoista hengen porukan katkeamattomasta musiikkituotantovirrasta ne yksittäiset laulut, jotka lopulta sovitaan, harjoitellaan ja otetaan mukaan esitysohjelmistoon.

Runsaus on rikkaus ja enemmän on enemmän. Mutta.

Kun biisejä karsitaan, sessioihin pääsee joskus uimaan salakavala kilpailuasetelma. Laulu on aina jonkun tai joidenkuiden tekemä.

SEMMARIT

Läpeensä demokraattinen kuoro asettaa kaikki tuotokset äänestyksen alle, kun on aika päättää niiden lopullisesta kohtalosta.

Ihmiset ovat ihmisiä, ja ihmisten äänestyspäätöksiä ohjaavat muutkin tekijät kuin rationaalinen harkinta. Ihmiset ovat myös aina luonnostaan, jos eivät pahasti niin ainakin lievästi, epäluuloisia toistensa motiiveja kohtaan, vaikka he olisivatkin keskenään parhaita ystäviä – jotkut jopa neljän vuosikymmenen ajalta.

Usein käy niin, että biisi, jota on kirjoitettu ja sovitettu sydämenverellä – lähestulkoon kirjaimellisesti – saa lopulta tyrmäyksen ja pahimmillaan yhden äänen erolla. Se haihtuu ja lakkaa olemasta. Meneillään olevassa sessiossa on kokeiltu palauterinkiä, jossa muilla on täydellinen vapaus kommentoida teoksia. Ainoa sääntö on yksinkertainen: ei saa vetää hernetä nenäänsä.

Idea on kuulostanut hyvältä. Mutta monikaan asia tässä maailmassa ei lopulta ole herkempi ja henkilökohtaisempi kuin teos taiteilijalleen. Ei vaadi paljoa, että joku lausuu vahingossa kommentin, joka osuu tekijää kaikkein arimpaan hermoon.

Sitten vaihdetaan pari valittua sanaa. Lopuksi lauletaan Kumbayaa.

*

Luottokuski Timo Ilmonen rykäisee käyntiin vanhan bussin. Hieman turhankin vanhan. Sen nimi on Moby Dick, ja se on palvellut kuoroa vuodesta 2006. Se oli aikoinaan taloudellisesti järjestyksen hankinta. Siispä lähes jokainen kuorossa äänesti sen puolesta.

Miehet astuvat kyytiin hyvin harjoitelleina. Jyväskylän yliopiston musiikkikampuksella on treenattu keväällä ja alkukesästä harva se viikonloppu. Kaikki eivät asu kaupungissa, joten paikallisesta hostellista on kehittynyt osalle kakkoskoti. Nyt bussin nokka

osoittaa kohti läheistä paikkakuntaa, jossa odottaa keikka.

Illan budjetti ei ole paljoa isompi kuin konserttipaikkakunnan asukaslukukaan, sillä artisti maksaa. Kuluvan kesän kalenteri on ollut väljä, joten kosketus esiintymiseen on lämmitettävä ja pidettävä yllä. Päälimmäisenä mielessä on syksyllä alkava juhlakiertue: ensin seitsemän klubia Helsingistä Joensuuhun, keväällä sarja suuria konserttisaleja.

35 vuotta on kulunut. Osa miehistä on pysynyt remmissä koko tuon ajan, osa hypännyt kyytiin matkan varrella. Uusia jäseniä ei ole otettu viiteentoista vuoteen, mutta muutama on tuona aikana poistunut – keskenään hyvin erilaisista syistä.

Kun maisemat vilisevät ikkunassa, miehet muistelevat menneitä ajomatkojaan. Jos jonkun muisteloon lipsahtaa väärä repliikki tai käänne, alkuperäisjäseniin kuuluva tarinaniskijä Jussi Oksala korjaa sen välittömästi.

Hän huokaa, kuinka vielä vuosikymmen sitten joka ikinen kerta, kun bussin ikkunasta näkyi yhtä raikas sänkipelto syysuven aamusumussa kuin nyt, oli pakko nousta bussista, riisua vaatteet ja juosta pitkin peltoa onnellisena siinä asussa, johon Luoja miehen tarkoitti. Mutta nyt, kun kännykkäkamerat ovat yleistyneet, py-sähdykset ovat loppuneet.

”Lukeehan bussissa sentään isolla Semmarit”, hymyilee basso Jyrki Vihriälä matkustamon punaisella nahkasohvalla.

*

Näky keikkapaikalla on tavanomainen. Orkesteri kokoaa runsaat esiintymistarpeistonsa saliin itse yhdessä konserttihenkilökuntansa kanssa. Nykyiseen vakioremmiin kuuluvat miksaaja Risto Ronkainen, valomies Topi Vatia sekä teknikot Tuomas Veistola ja

SEMMARIT

Artturi Pensasmaa.

Vuosien varrella on ollut ihan perinteisiä roudareitakin. Nyttemmin ne ovat kaikonneet – paria lukuun ottamatta, jotka vaihtoivat kantamisen laulamiseen. Siispä tenori Pasi Niemelä nostelee yhä rumpusetin osia lavalle ja kokoaa niitä kuin vanha tekijä, joka hän toki onkin.

Sekä äänittäjänä että stemmojen taitajana profiloitunut Janne Kettunen sen sijaan ravaa edestakaisin lavan ja miksauspyödyän väliä. Hän hakee oikeaa saundia isoon kaikuisaan halliin samalla, kun muut availevat ääniään.

Etunäyttämöllä suoritetaan viimeisiä tanssiliikelämmittelyjä. Solistit Tuomas Jauhiainen ja Juha Ikola harjoittelevat väli-ilman-suuntia mopit käsissään. Laulussa lauletaan, että nupit kaakkoon, mutta Tuomas tajuaa osoittaneensa mopinvarrella joka kerta itään. Jullella suunta on ollut vielä pahemmin hakusessa – hän on huitonut koilliseen.

Hieman taaempana Kari-Pekka Kaskismaa virittää kitaraansa, ja Juha Rouvala auttaa Juho-Kusti Väätäistä taistelussa langattoman mikrofonin lähetintä vastaan. Oikean taajuuden etsimistä ei helpota, että Joel Linna ja Pasi Pohjola naureskelevat vitsille, joka mainaa peittää kuuluvuuden. Mikko Miettinen putsaa laukusta kaivamaansa huilua ja päästää muutaman puhalluksen.

Entinen kakkosdivarijalkapalloilija Hannu Sompinmäki pomputtelee takahuoneesta löytynyttä pelivälinettä salin penkkirivien välissä ja kyselee, ehtisikö vielä ennen keikkaa pelata ottelun vie-
reisellä nurmikentällä. Muut kehottavat häntä mieluummin osal-
listumaan stemmaharjoitukseen, sillä settelistassa on monta kappa-
letta, joita ei ole laulettu uusiin.

Takahuoneen puolella basso Markus Kinnunen parsii etuni-
mikaimansa ja stemmatoverinsa Paanasen mustia housuja, joiden

reidessä on repeämä. Toimitus epäonnistuu, joten Pande joutuu käyttämään mustaa roudarinteippiä. Se piilottaa reiän pöksyissä, mutta koska teipin tarrapuoli on vaalea, se täytyy laittaa kiinni reiteen eikä kankaan sisäpintaan.

”Tämä tulee irrotessa tekemään kipeää”, Pande ennustaa.

Esiintymisten järjestäminen ei ole koskaan ollut helppoa. Mutta etenkin nyt, kun jäsenten keski-ikä pyöristyy 50:een ja jokaisella on toisaalla vähintään päivätyö ja useimmilla puoliso ja perhekin kyljessä, Semmareiden keikkailu vaatii todellista tahtoa ja sitoutumista.

”Eihän tässä siis yhtään mitään järkeä ole”, tiivistää tenori Turkka Saarikoski.

Yhtyeen biisejä ei ole soitettu radiossa enää aikoihin. Eikä levymyyntiä tulonhankinnan muotona tavalliselle suomalaiselle bändille ole enää olemassakaan. Keikat vetävät silti yhä salit täyteen. Siksi niitä tehdään.

Kukaan jäsenistä ei tee tätä ammatikseen. Monet heistä ovat opettajia tai rehtoreita, muutamat musiikkialan yrittäjiä. Joukossa on joku markkinointiviestijä ja yksi tohtori Moilanenkin.

Eivätkä he itse asiassa ole kuorolaulajiksi edes muodollisesti päteviä. Semmarit ei ole Sibelius-Akatemian saleissa syntynyt instituutio eikä hakukuulutuksella koostettu ryhmä virtuooseja. Se on Jyväskylän luokanopettajaopiskelijoiden kummallinen päähänpisto, josta kasvoi ilmiö.

Miten? Sitä eivät osaa jäsenet itsekään sanoa. Vastaus vaatii aikaa. Ja muutaman sata sivua.

Mutta heti kun valaistus vaihtuu ja laulu alkaa, jokainen on yhtäkkiä kotonaan. Siellä missä on monesti oltu ja tullaan monesti vielä olemaan. Siellä jossain, missä on hyvä olla.

Samalla heräävät muistot. Ne vievät kauas.

35 vuoden taakse...

Seminaarinmäen miehet loivat uuden taiteenlajin

Mieskuorolaulun kaavat nurin, poikki ja ympäri

Seminaarinmäen mieslaulat Jyväskylän yliopiston vanhassa juhlasalissa 26.11.1991. Joht. Reima Viitala.

Tämä konsertti oli ainutlaatuinen kokemus: iso sali oli täpötäynnä, kostea höyry huokui katsoon, valot leikkasivat lavaa kuin rock-juhlassa, verhoon heijastui dia-kuvia kuoron puhkuuoneesta.

Seminaarinmäen mieslaulat varoitti etukäteen ja oikeutetusti erilaisesta kuorokokemuksesta. Ryhmä on päättänyt lyödä säpäleiksi mieskuorolaulun totunnais-tavat. Ja se onnistuu, eikä vain rennon huumorin, vaan myös musiikillisen kyvykkyytensä ansiosta!

Siinä missä perinteinen kuoro hymisee Heidenrönsleiniä ja Finlandiaa, yliopiston nuoret herrat laulavat omia laulujaan opiskelijaelämästä, miehen ja naisen suhteista, nyky-yhteiskunnan ongelmista. Sanoituksissa on järkee, yhdentyyllisen elämäntavan synnyttämää kaihoa, katkeruutta, uhoa ja läskikipsipanoa. Marinaa ja naurua.

Varsin näppärästi Reima Viitalan johtama kokoonpano valjastaa vanhan kuoroharmonian, polyfoniset kulut ja soolot palvelemaan 1990-luvun henkeä. Kyse ei ole vanhan pilkkaamisesta, vaan ennen tehdyn parhaiten puolien soveltamisesta

Seminaarinmäen mieslaulat koivikossa.

tätä hetkeä varten.

Onneksi ryhmä ei kuitenkaan ole uudistamishankkeissaan turvautunut liaksi pelkkään rockiin. Se nimittäin olisi helppo ratkaisu. Vaikka taustahyminöiden sovituksissa on kitarainen iskutus (kitarahan on alkamme lopo), ja vaikka vai-kutteita vilahuttaa negro spiri-tuaalista doowop-lauluun, perussyke on kuitenkin tuoreesti... seminaarinmäkeläinen. Ja elävän, itseään kannattavan taitteen ensimmäinen edellytyshän on

omaperäisyys!

Trubaduurlaulut välissä olivat herkkiä hengähdystuokioita, sanoituksiltaan yksinkertaisen herättäviä. Itse kuoron kappaleista jäivät mieleen mukavan ironinen "Asento ja lepo", "Ilkeä ikävä nainen" ja tangomainen "Tanja". Monista yksityiskohdista jäi mieleen mm. kadenssin sanallinen korostus: tap, tap, tap!

Seminaarinmäen mieslaulat on Jyväskylän yliopiston uusi taiteellinen toivo. Kaksivuotialta kokoonpa-

nolta on tulossa levy ja lisä-konsertteja. Toiminnan laajentamiseen kuorolla on varaa; tiistai-iltaisesta laulusta oli vaikea löytää teknisiä puutteita. Ohjelmistoa on kuitenkin vielä laajennettava, jotta konsertin "kaaresta" näyttämöelementteineen tulee täydellisen jäntevä. Näyttämöllisyys on kuitenkin olennainen osa sitä tietä, jonka Seminaarinmäen mieslaulat näyttää valin-neen.

JUKKA KOMPPA

Semmareille satoi ylistystä sanomalehtien kulttuurisivuilla jo toiminnan varhaisvuosina, vaikka omaa saundia oli hädin tuskin vielä löydetty.

LUKU I

ALUSSA OLI TIMO

VUODET 1989–1992

Koulutuspolitiikkaa, kehon omaehtoista esineellistämistä, rienausta lakeuksilla ja ensimmäiset äänitykset, jotka useimmat ovat tarkoituksella unohtaneet.

Kokoomusnuoren uni

*Vaikka Stockmannilla colleget loppuis
Tai McDonald's lubistuis
Seisothan vierellän, seisothan vierellän
Seisothan vierellän, vierellän.*

*Vaikka Michael Jackson homo ois
Vaikka huomattais, ettei Rambo totta olla vois
Seisothan vierellän...*

*Ja yöllä unessain nain vapauden patsasta
Ja toivoin vain vapauden patsaan vatsasta
Syntyvän lapsia vapaita ja varmoja
Arvoja meidän arvostavia
Arvoja meidän arvostavia*

*Vaikka USA sodan häviäis
Tai Billy Clinton joskus sanattomaks jäis
Seisothan vierellän...*

*Voi vide ois kyllä oksat pois
Jos uneni tää joskus totta olla vois
Seisothan vierellän...*

*Ja yöllä unessain nain vapauden patsasta
Ja toivoin vain vapauden patsaan vatsasta
Syntyvän lapsia vapaita ja varmoja
Arvoja meidän arvostavia
Arvoja meidän arvostavia*

Markus Paananen
(Kuka on tuo mies, 1993)

Syksyn 1989 kuuma peruna Jyväskylän yliopistossa oli nimeltään kikkeliikiintiö. Tai pikemminkin sen purkaminen. Päärakennuksen kahviossa – eli Pähviössä – ruodittiin opiskelijoiden kesken ahkerasti ja ankarasti juuri julkistetua linjausta, joka muuttaisi Opettajankoulutuslaitoksen opiskelijarakennetta tulevaisuudessa merkittävästi.

Voimassa oli ollut sääntö, joka edellytti, että hyväksytyissä opiskelijoissa olisi oltava vähintään 40 prosenttia kumpaakin sukupuolta – tarkoittaen siis jakaumaa koko joukossa, ei kromosomeja kussakin opiskelijassa. Nyt se oli mennyt.

Siitä huolimatta, että vanhalla kikkeliikiintiöllä oli pyritty turvaamaan sukupuolten välistä tasapainoa Suomen kouluissa ja opettajien ammattikunnassa, sillä oli myös varjopuolensa: koska hakijoista valtaosa oli naisia, miehet pääsivät yliopistoon käytännössä huomattavasti pienemmällä pistemäärillä. Siispä kiintiö todettiin tasa-arvolain vastaiseksi.

Kun tieto kiintiön purkamisesta saapui Pähviön pöytään, se herätti kysymyksiä. Miten tasa-arvo toteutuisi kouluissa, kun valtaosa opettajista tulisi olemaan naisia? Entä minkälaiseksi muotoutuisi kulttuuri miesvajeisessa Jyväskylän OKL:ssä? Pyöreän pöydän äärellä poliittista dilemmaa puineiden nuorten miesopiskelijoiden kesken ainakin yksi asia oli selvä: jotain oli tehtävä.

Jotta mieskulttuuria saataisiin vaalittua, oli nostettava näkyville se pieni määrätietoinen joukko, joka halusi läpi myrskytuultenkin raivata tiensä yllirasittavaan matalapalkka-ammattiin, vaikka heidät sukupuolensa takia olisi kuinka haluttu syrjiä kohti tuottavampia opintopolkuja.

Tuntui kuitenkin siltä, että keskustelu oli vaarassa jäädä pelkkään kahvilanpöytään. Aiemmin historiassa oli joskus rekisteröity sellaisiakin tapauksia, joissa äänekkäiden opiskelijoiden radikaali

SEMMARIT

uho ei koskaan johtanutkaan tekoihin. Tarkoittiko se, että tässä oli nyt Jyväskylän OKL:n mieskulttuurin loppu?

Ei sentään. Pöydässä oli nimittäin yksi, joka tiesi, mitä tarvittiin. Hän oli 23-vuotias Timo Turtiainen, ja hänellä oli vastaus. Mieskuoro.

Koulutuspoliittinen kannanotto

Timo Turtiainen oli harjaantunut laulajana paikallisessa Musica-kuorossa, joten oma mieskuoro yliopistolle – ja nimenomaan Opettajankoulutuslaitokselle – tuntui luontevalta ja sopivan pehmeältä tavalta ajaa mieskulttuurin näkyvyyttä. Tavoitteena ei ollut synnyttää miesasiamiesten kerhoa vaan tuoda esille OKL:n vähemmistöä. Alkuun hankkeeseen suhtauduttiin tilapäisenä vastauksena senhetkisellet koulutuspolitiikalle ja hyvänä harrastusmahdollisuutena.

Laajentuminen, menestys tai ammattimainen musiikkitoiminta eivät käyneet mielessäkään.

”Ajatus oli, että kuoro olisi aikansa lapsi”, Timo sanoo. ”Siihen kuului jo lähtökohtaisesti suunnitelma, että sopivan ajan kuluttua perustajat lopettaisivat kuoron, jotta se ei jäisi kitumaan. Tarkoitus ei ollut rakentaa ilmiötä, eikä tavoitteena ollut taiteellisesti tasokas ryhmä. Ainakaan sellainen, joka tekisi omaa musiikkiaan vielä 35 vuotta myöhemmin.”

Ensimmäisenä kuorolle tarvittiin johtaja, joten Timo pyysi rooliin ystävänsä Reima Viitalaa. Reima valikoitui tehtävään puhtaasti siksi, että oli juuri suorittanut yliopistolla yhden opintoviiikon laajuisen kuoronjohtokurssin, joka oli hänen omien sanojensa mukaan tuntunut varsin mukavalta puuhalta.

”Olin kai saanut kurssilla hyvää palautetta tai jotain”, Reima naurahtaa. ”Aiempi taustani oli siis puhtaasti laulajana, ja se kyllä näkyi johtajantaidoissani yleisöön asti.”

Kokemuksen ja tekniikan puutteesta huolimatta kuoronjohtajan viitta istui hieman hippimäisen Reiman harteille kenties juuri siksi, että hän oli ja on yhtä aikaa sekä rento että pedantti. Hän suhtautuu työhönsä vakavasti mutta osaa toimia sulavasti rasavillienkin kanssa. On vaikea sanoa, onko taidosta ollut enemmän hyötyä luokanopettajana vai Semmareiden kapteenina.

Päätös tehdä Reimasta laulajan sijaan johtaja oli Timo Turtiaiselta harkittu ratkaisu, jota ei ole sen koommin kukaan katunut – kai.

Paljon hankalammaksi osoittautui muiden paikkojen täyttämisen.

”Se alku oli erittäin tahmea”, Timo kertoo. ”Pyytelimme väkeä mukaan, mutta vähän jokainen vastasi, että ’no, ehkä voin tulla, jos tuo toinenkin tulee...’ Kukaan ei oikein luvannut mitään.”

Ensimmäiset harjoitukset runnottiin pieneen kellarikoppiin ehkä kymmenen hengen voimin. Koska kuoroa ei ollut olemassa ilman yleisöä, ensimmäistä julkista esiintymistä alettiin suunnitella välittömästi. Kyseenalaisen kunnian sai Opettajankoulutuslaitoksen juhlakonsertti, joka koitti jo samana syksynä 1989.

Yllättävää kyllä, vaikka esityksen taso oli mitä oli, tuo pienimuotoinen konsertti poisti kuoroa vaivanneen rekrytointiongelman.

Kenties merkittävimmät OKL:n juhlaa seuranneista epävirallisista kiinnityksistä olivat Jussi Oksala, Markus ”Pande” Paananen ja Pasi Pohjola. Eikä heidän merkittävyytensä suinkaan kummunnut siitä, että kukaan olisi pitänyt heitä tuohon aikaan erityisen prominentteina musiikkitaiteilijoina. Jos jotakin, niin päinvastoin.

Riehakas ja rehellinen kertomus Pohjois-Euroopan tunnetuimman mieskuoron edesottamuksista eli siitä, miten ryhmä laulutaidottomia opiskelijoita loi 35 vuotta jatkuneen musiikki-ilmion.

**KIRJAN
OSTAJALLE
SEMMAREIDEN
KEIKKALIPUT
ELINIÄKSI
NORMAALI-
HINNALLA!**

Seminaarinmäen mieslaulajat paljastaa kaiken, mitä et olisi koskaan halunnut tietää! Kuten sen, miksi laulajat venyttelivät kalsareissaan pohjalaisen huonekaluliikkeen näyteikkunassa tai myivät omien levyjensä piraattiversioita Ladan takakontista. Entä kuka jäsenistä unohti koko omaisuutensa Saksaan ja miksi ykkösbasso pakeni rajavartijaa pelkkä revitty jätessäkki housuinaan?

Entiset ja nykyiset semmarit katsovat taustapeiliin ja käyvät läpi vuosiaan suomalaisen viihdehistorian suossa. Matkan varrella he ovat nauraneet ja itkeneet, eikä jokaista muistoa pysty kohtaamaan irvistämättä.

Seminaarinmäen mieslaulajat syntyi Jyväskylän yliopistolla vuonna 1989, kun ryhmä turhautuneita opettajaopiskelijoita halusi varjella ympäriltään katoavaa mieskulttuuria – mitä se sitten ikinä olikin. Kaikki yllättänyt suosio vei heidät nopeasti konserttilavoille, televisiosarjojen tähdiksi ja ennen pitkää matkoille maailman ympäri.

VALTERI MÖRTTINEN (s. 1989) on itähelsinkiläinen populaarikulttuuriin erikoistunut vapaa kirjoittaja, jonka tuotantoon kuuluu kaikkea dekkareista elokuvakritiikkeihin ja urheilukirjallisuuteen. Tätä kirjaa varten hän vietti Semmareiden kanssa tuntikausia studioilla, backstageilla ja Jyväskylän pubeissa.

9 789528 502067

KL 78,99
ISBN 978-952-850-206-7

DOCENDO
www.docendo.fi

Kansikuva: Semmarit ja Ville Huuri
Takakannen kuva: Jiri Halttunen
Kansi: Jarkko Lemetyinen